

КОШМАК І.А.
ст. гр. ОЕЕМ-22

АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

Амортизаційна політика є важливою складовою облікової політики і взагалі господарсько-фінансово діяльності підприємства. Вона дає змогу альтернативно підійти до визначення розмірів амортизаційних відрахувань, здійснювати управління витратами і фінансовими результатами, накопичити потрібні фінансові ресурси і раціонально використовувати їх на потреби відтворення необоротних активів тощо.

За допомогою амортизації регулюється швидкість обороту основних засобів, інтенсифікується процес відтворення їх, реалізується технічна і виробнича політика на підприємстві.

В умовах формування на підприємствах амортизаційної політики виникає потреба у глибокому вивченні методологічних основ процесу відтворення основних засобів та ролі амортизаційних відрахувань у фінансуванні розвитку підприємств. Значний внесок у розробку даних проблем внесли: А.А.Безуглий, М.Д.Білик, І.А.Бланк, З.М.Борисенко, Н.Г.Виговська, А.Г.Загородній, Г.В.Зябченкова, І.В.Зятковський, М.І.Крупка, П.А.Орлов, Ю.М.Стадницький, А.Е.Фукс та ін.

Вивчення опублікованих за даною проблематикою наукових праць, методологічних концепцій та аналіз практики нарахування амортизаційних відрахувань дозволили встановити коло нерозв'язаних питань, що гальмують процес оновлення основних засобів на вітчизняних підприємствах. Серед них: проблема визначення рівня зносу основних засобів та врахування його в нормах амортизації; вибір раціонального методу амортизації; встановлення оптимального амортизаційного періоду та ряд інших.

Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» підприємства можуть нараховувати амортизацію основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів), застосовуючи такі методи як: прямолінійний; виробничий; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний.

Прямолінійний метод нарахування амортизації простий, стабільний і послідовний, що пояснює його, популярність та широке використання на практиці. Він побудований на припущенні, що основні засоби рівномірно зношуються впродовж строку їх використання. Це припущення, може бути застосоване до будинків, споруд та передавала

них пристроїв. Хоча при цьому ігнорується те, що з часом ступінь зношеності основних засобів зростає і вони потребують більших витрат на обслуговування та ремонт. Крім того, цей метод не враховує можливості швидкого морального зносу деяких об'єктів основних засобів.

Виробничий метод застосовується, як правило, до активної частини основних засобів, які експлуатуються нерівномірно. Він ґрунтується на тому, що величина амортизації є результатом експлуатації об'єкта і залежить від обсягу виробленої на ньому продукції. Тому для її визначення потрібно мати дані про розрахунковий сумарний обсяг продукції у натуральних показниках за весь строк корисного використання і фактичний обсяг одиниць продукції у конкретному періоді. Виробнича експлуатація об'єкта може бути виражена у годинах роботи, у кілометрах пробігу тощо.

Нарахування амортизації за виробничим методом можна вважати обґрунтованим у разі, коли фактично отриманий дохід від використання основного засобу дійсно пов'язаний з обсягом виробленої за його допомогою продукції у кожному обліковому періоді. Цей метод не набув значного поширення на практиці, оскільки важко встановити конкретний обсяг продукції, яка буде вироблена з використанням об'єкта основних засобів протягом строку його корисного використання, або кількість відпрацьованих годин. Цей метод виправдав себе на підприємствах, що спеціалізуються на виробництві одного виду продукту або послуг.

Методи прискореної амортизації основних засобів сприяють прискоренню процесу оновлення їх. Порівняно з прямолінійним методом вони передбачають більші розміри амортизації у перші роки експлуатації активів, ніж у останні, із зменшенням амортизаційних відрахувань з періоду в період впродовж строку корисного використання. Ці методи ґрунтуються на таких аргументах. З одного боку, в перші роки експлуатації актив є технічно і фізично новим, потребує незначних витрат на ремонт та утримання і може принести більший дохід, ніж у наступні роки, тому за принципом відповідності доцільно в ці роки більшу частину його первісної вартості відносити на поточні витрати. З іншого боку, ефективність використання основних засобів зменшується з року в рік, а витрати на ремонт відповідно зростають. Тому загальна сума річних витрат, пов'язаних з експлуатацією основних засобів, залишається приблизно однаковою, протягом життєвого циклу об'єкта. Застосування методів прискореної

амортизації виправдано для активів, яким притаманний швидкий моральний знос. Швидка заміна основних засобів зумовлена і потребами в оновленні продукції, зростанні її якості, збільшенні обсягів виробництва, розвитку технології.

Прискорена амортизація - один із дійових способів протидії негативному впливу інфляції на реальну вартість і накопиченого зносу. Її впровадження продиктовано фінансовою політикою як підприємств, так і держави.

Кумулятивний метод є простим і раціональним, забезпечує повне відшкодування вартості об'єкта, що амортизується, до кінця строку експлуатації, але має певний недолік, який зарубіжні вчені вважають значним [1]. За цього методу не завжди додержується принцип відповідності: сума амортизації, визнана витратами поточного періоду, часто не узгоджується з фактичною експлуатацією активу, а отже, і з отриманими від цього доходами.

Усі методи можна вважати рівноцінними, вони переслідують одну мету, але кожний з них для відповідних періодів корисного використання визначає різні суми амортизації. Водночас докладний аналіз цих методів наводить на думку, що між деякими з них немає суттєвої відмінності як в теоретичному плані, так і за практичними результатами, що, на нашу думку, може бути підставою для їх скорочення. Йдеться про метод прискореного зменшення залишкової вартості порівняно з методом просто зменшення залишкової вартості. Цей метод не повністю відповідає своїй назві і не гарантує систематичного повного списання вартості об'єкта основних засобів. Його використання зумовлює потребу в коригуванні нарахування амортизації в останні роки строку експлуатації. Це здійснюється різними способами. Крім розглянутого нами прийому може здійснюватись комбінування з прямолінійним методом, починаючи з другої половини строку експлуатації або за два останніх роки. Все це тільки ускладнює застосування методу прискореного зменшення залишкової вартості.

Прискорене зменшення залишкової вартості порівняно з простим можливе тільки за певних комбінацій строку експлуатації та співвідношення ліквідаційної і первісної вартості об'єкта основних засобів. Це легко вивести із нерівності — норма амортизації в разі прискореного зменшення повинна бути більшою, ніж при простому.

Як бачимо, метод прискореного зменшення залишкової вартості відповідає своїй назві лише за умови невеликих строків експлуатації і

за досить значної ліквідаційної вартості. Коли ж ліквідаційну вартість приймають такою, що дорівнює нулю, умов для застосування методу прискореного зменшення залишкової вартості практично не залишається. Аналогічні результати і без будь-яких застережень дає систематичний метод зменшення залишкової вартості.

Отже, до вибору методу нарахування амортизації основних засобів керівництво підприємства повинно підійти виважено, що важливо для свідомого формування облікової політики (в частині амортизації), яка має бути закріплена на кожному підприємстві наказом.

Література:

1. Адамик О. В. Інформаційна технологія автоматизованого вирішення задач обліку необоротних активів [Текст] / О. В. Адамик // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 11 трав. 2016 р.] / редкол. : З. В. Гуцайлюк, В. А. Дерій, Г. П. Журавель [та ін.]. - Тернопіль : ТНЕУ, 2016. - С. 29-31.
2. Адамик, О.В. Інформаційна технологія зведеного обліку // Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції (29-30 березня 2018 р.).—Дніпро: НМетАУ, 2018.—747 с.
3. Велш.Глен А., Шорт Деніел Г. Основи фінансового обліку/Пер. з англ. - К., 1997. -943 с.
4. Саченко С.І. Особливості облікової політики щодо оцінки необоротних активів./ С.І.Саченко, В.М. Панасюк, О.М. Черешнюк// Соціально – економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: зб.матер.Всеукр.наук.-практ.конф., м.Вінниця, 18 квітня 2018 року.: у 2-х т. – Т.1/ ред.кол.:ВННІЕ ТНЕУ.- Тернопіль: Крок, 2018. – 250 с. – С.108-109